

UPPSALA
UNIVERSITET

BESLUT

250923

Dnr UFV 2025/1027

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Box 256
751 05 Uppsala

Besöksadress

Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare

Fredrik Andersson
Utbildningsledare

Telefon

018-471 5154

www.uu.se

fredrik.andersson@uu.se

Beredning med:
Expertgrupp

En översyn av kontrollorganisation och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag (SOU 2025:64)

Beslut

Härmed beslutas

- att Uppsala universitet överlämnar bifogat expertyttrande som sitt svar på rubricerad remiss

Bakgrund

Uppsala universitet har anmodats lämna yttrande kring rubricerat betänkande.

Bifogat yttrande har utarbetats av en expertgrupp bestående av docent Afsaneh Koochek och professor Ingela Marklinder, båda från Institutionen för kostvetenskap.

Beslut i detta ärende har i rektors frånvaro fattats av undertecknad prorektor i närvaro av universitetsdirektör Caroline Sjöberg, efter föredragning av utbildningsledare Fredrik Andersson. Närvarande därutöver var akademiombudsman Per Abrahamsson och Uppsala studentkårs ordförande Calle Per Hendor Jonsson.

Coco Norén

Fredrik Andersson

UPPSALA
UNIVERSITET

YTTRANDE

250923

Dnr UFV 2025/1027

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Box 256
751 05 Uppsala

Besöksadress

Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare

Fredrik Andersson
Utbildningsledare

Telefon

018 – 471 5154

www.uu.se

fredrik.andersson@uu.se

En översyn av kontrollorganisation och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag (SOU 2025:64)

Uppsala universitet har anmodats lämna yttrande över rubricerat betänkande från Utredningen om förenkling och finansiering av kontrollorganisationen i livsmedelskedjan. Universitetet tillstyrker i huvudsak utredningens förslag och kommenterar särskilt frågan om utbildning av livsmedelsinspektörer.

Sammanfattning

Uppsala universitet delar i stort utredningens problembild om en komplex kontrollorganisation inom livsmedelskedjan där det finns ett stort utrymme för stärkt samordning och samverkan för ökad likvärdighet.

Inom livsmedelskontrollen är livsmedelsinspektörerna nyckelaktörer och kommer så att förbli även om utredningens förslag genomförs. För att genomföra utredningens ambitioner föreslås att landets utbildningar till livsmedelsinspektörer samordnas samt att lagstiftning införs om att inspektörerna bör ha någon form av registrering innan de kan arbeta inom kontrollmyndigheten. En sådan utbildning kan företrädesvis förläggas hos de lärosätena som idag bedriver livsmedelsutbildningar.

Övergripande synpunkter på förslagen i SOU 2025:64

Den offentliga kontrollen i livsmedelskedjan i Sverige (livsmedel, foder, animaliska biprodukter och djurskydd vid slakt) utövas idag på lokal, regional och nationell nivå. Det är en komplex kontrollorganisation som ställer krav på samordning och samverkan. Den offentliga kontrollen brister i att varken kontrollen eller avgifterna bedöms vara likvärdiga i landet. Livsmedelsföretagen är i behov av vägledning, stöd och goda råd från kontrollmyndigheten.

Betänkandet föreslår en samlad kontrollmyndighet för hela livsmedelskedjan. Enligt utredningen framgår att kontrollmyndighetens rådgivning i hög grad är beroende av vilken kompetens den aktuella livsmedelsinspektören har. En av utmaningarna är att kunna säkerställa att det finns personal och specialkompetens då samma typ av livsmedel riskerar att bedömas på olika sätt över landet. De aktiva livsmedelsinspektörerna upplevs inte alltid vara kompetenta och lagstiftningen tolkas olika.

YTTRANDE

250923

Dnr UFV 2025/1027

Uppsala universitet föreslår som en del i lösningen av dessa problem att samordna landets utbildningar till livsmedelsinspektörer och lagstifta om att de behöver vara registrerade som livsmedelsinspektörer innan de kan arbeta inom kontrollmyndigheten. I nuläget ser utbildningarna olika ut och det finns inget lagkrav för att vara registrerad som livsmedelsinspektör för att kunna arbeta med offentlig kontroll i Sverige.

Fördelarna med att ha en enhetlig och likvärdig kontroll över landet är att det ger en effektivare resursanvändning genom färre och större kontrollenheter och bättre möjlighet till specialisering och kompetensutveckling. Det kan också minska den administrativa bördan för livsmedelsföretagare och ge en tydligare ansvarsfördelning och bättre nationell styrning. En samlad kompetens skulle kunna möjliggöra en bättre rådgivning och stöd och det kan också bidra till en ökad rättssäkerhet och transparens i avgiftssystemet. En nationell anpassning av förvaltningen skulle kunna stärka helhetsperspektivet. I utredningen framgår även att myndigheterna kommer att säkerställa en statlig närvaro i hela landet, vilket i sammanhanget måste vara alldeles nödvändigt.

Nackdelarna med att ha en samlad kontrollmyndighet för hela livsmedelskedjan kan vara att det ger högre kostnader för staten och en förlorad förankring och närhet till livsmedelsföretagen. Omställningen kan kräva stora resurser och tid. De statliga avgifterna kan bli högre än de kommunala, särskilt för små företag. Det finns också en risk för ineffektivitet i en ny statlig organisation. Risken är att den kommunala expertisen går förlorad. Det kvarstår att ha en mera överlappande tillsyn från andra kommunala myndigheter.

Eftersom kontrollmyndighetens rådgivning i hög grad är beroende av vilken kompetens den aktuella livsmedelsinspektören har blir den relevanta frågan hur utbildningskraven för inspektörer ser ut.

I EU-förordning 2017/625, bilaga II, framgår vilka krav på kompetens som kan ställas på kontrollpersonal. Här står bland annat beskrivet att personal som utför offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet ska få ändamålsenlig utbildning för sitt kompetensområde så att den på ett kompetent sätt kan utföra sina uppgifter och utföra offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet på ett enhetligt sätt. De ska hålla sig uppdaterade på respektive kompetensområde och vid behov få regelbunden vidareutbildning, och få utbildning på de områden som anges i EU-förordningens kapitel I i bilaga II.

Av detta följer att livsmedelsinspektörer behöver ha tillräcklig kompetens inom till exempel livsmedelslagstiftning, offentlig kontroll, mikrobiologi, juridik och kommunikation. De måste ha en förmåga att kunna göra mikrobiologiska och kemiska riskbedömningar. En livsmedelsinspektör behöver således ha en kunskap inom såväl livsmedelslagstiftning och juridik som mikrobiologi, livsmedelsvetenskap och kommunikation. I

dagsläget finns det inget nationellt krav på att genomgå en specifik utbildning som skulle ge en nationell legitimation eller registrering som livsmedelsinspektör. Istället är det arbetsgivaren, till exempel kommuner eller Livsmedelsverket som bedömer om aktuell person uppfyller kraven.

I dagsläget utbildas livsmedelsinspektörer vid olika lärosäten i Sverige och utbildningarna har olika innehåll och omfång. Det finns flera fördelar med att istället samordna utbildningarna till livsmedelsinspektör med en utbildningsbas i form av någon av de olika livsmedelsutbildningar som finns inom högskolorna samt med en påbyggnad som är specialinriktad för livsmedelsinspektörer. Bland annat kan man garantera en tillgång inom utbildningen till de kompetenser som krävs för att utbilda livsmedelsinspektörer. Det skulle förutom ökad enhetlighet i utbildningarna även göra dem mindre sårbara. Det är också en fördel att det finns en geografisk spridning på livsmedelsutbildningar, både för rekrytering och för Sverige som helhet.

En rekommenderad utbildningsväg är att grundläggande ha en akademisk utbildning inom till exempel miljö- och hälsoskydd, livsmedelsteknik, kostvetenskap, biologi/kemi eller agronomi och därefter bygga på med den kompetens som specifikt behövs för en livsmedelsinspektör det vill säga specifika kvalifikationer inom såväl livsmedelslagstiftning och juridik som mikrobiologi, livsmedelsvetenskap och kommunikation. Detta skulle kunna kombineras med införande av någon form registrering eller krav på certifiering- eller legitimation för att kunna anställas som livsmedelsinspektör.

Att utbildningarna till livsmedelsinspektörer i nuläget inte är samordnade kan möjligtvis förklara varför det finns brister i den offentliga kontrollen såsom att lagen tolkas olika och att avgifter inte är likvärdiga i landet. Det nya förslaget som innebär att ha en samlad kontrollmyndighet för hela livsmedelskedjan förutsätter att det också görs en översyn av utbildningarna i Sverige och att det även införs någon form av lagstadgad registrering av de som arbetar inom livsmedelskontrollen i egenskap av livsmedelsinspektörer. En väl utformad utbildning med likartade kursplaner skulle borgen för en större trygghet och säkerhet bland landets livsmedelskonsumenter.